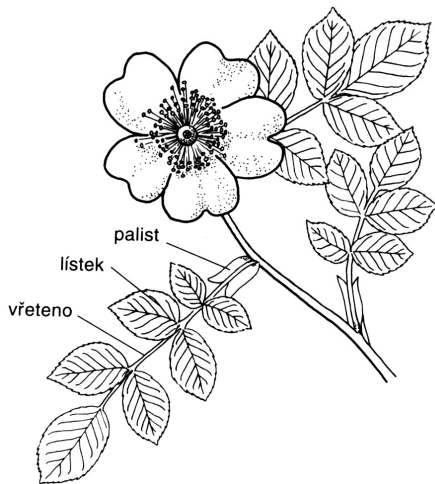

RŮŽOVITÉ (*ROSACEAE*) – v širším pojetí

metodický list

Úkol 1: pozorování listů, palistů a ostnů růže šípkové

Pro cvičení lze použít i jiný druh planě rostoucích růží.

Obr. 1: růže šípková (*Rosa canina*), kvetoucí větevka
překresleno podle Kubáta (1998)

Úkol 2: rozbor stavby květů růžovitých rostlin

Úkol 2a: rozbor stavby květu jahodníku

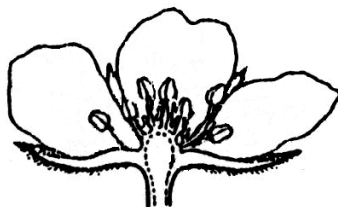
K rozboru volíme planě rostoucí jahodníky nebo z pěstovaných takové odrůdy, které mají v obalech přísně pětičetné květy (u pěstovaných jahodníků bývají lístky květních obalů pomnožené).

Květní vzorec: květ oboupohlavný, pravidelný, $K_5 C_5 A_\infty G_\infty$ svrchní

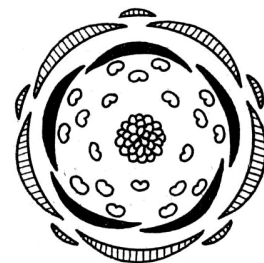
Obr. 2-4: jahodník (*Fragaria* sp.)

Obr. 2: květ zespodu
překresleno podle Hadače (1967)

Obr. 3: podélný řez květem
překresleno podle Rosypala (1992)

Obr. 4: květní diagram
překresleno podle Hadače (1967)

Úkol 2b: rozbor stavby květu jabloně

Květní vzorec: oboupohlavné, pravidelné, K5 C5 A ∞ G(5) spodní

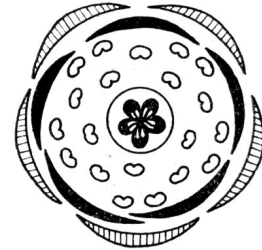
Obr. 5-7: jabloň (*Malus* sp.)
překresleno podle Hadače (1967)

Obr. 5: listnatý okolík

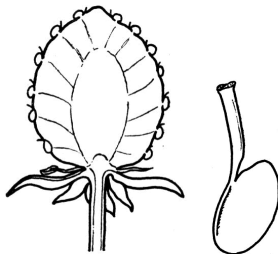

Obr. 6: podélný řez květem

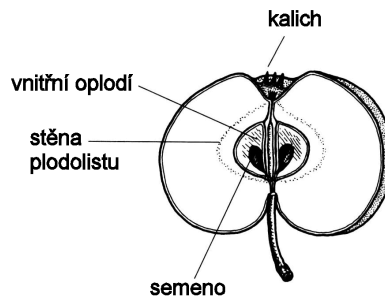

Obr. 7: květní diagram

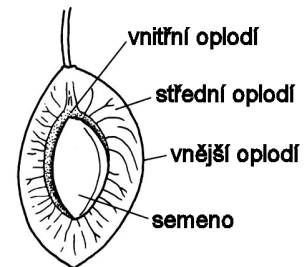
Úkol 3: pozorování plodů růžovitých rostlin

Obr. 8: jahodník (*Fragaria* sp.)
soplodí nažek na zdužnatělém
květním lůžku, nažka
překresleno podle Hadače (1967)

Obr. 9: jabloň domácí
(*Malus domestica*)
řez malvicí
překresleno podle Kubáta (1998)

Obr. 10: slivoň švestka
(*Prunus domestica*)
řez peckovicí
překresleno podle Kubáta (1998)

Použitý materiál:

růže šípková (*Rosa canina*)

- výslunné stráně, lesní pláště, meze, příkopy, břehy vod
- kvete v červnu a červenci

jahodník (*Fragaria* sp.)

- j. trávnice (*F. viridis*) – sušší pastviny, výslunné stráně, kamenité svahy a lesní lemy, kvete od května do června
- j. obecný (*F. vesca*) – lesní paseky, lemy, křovinaté stráně, náspy, sutě, kvete od dubna do září
- j. truskavec (*F. moschata*) – světlé lesy, lesní lemy a paseky, podél lesních cest, kvete od května do července

jabloň domácí (*Malus domestica*)

- pěstuje se
- kvete v květnu

slivoň švestka (*Prunus domestica*)

- pěstuje se
- kvete v dubnu a květnu

Výsledky kontrolních otázek:

1. listy jsou lichozpeřené
okraje listů jsou pilovité
postavení listů na stonku je střídavé
2. Ostny lze snadno odloupnout, trny odloupnout nelze, můžeme je jen odlomit
3. Trny jsou přeměněné orgány nebo jejich části, ostny jsou vychlípeniny krycích pletiv.
Mají stejnou funkci, ale různý původ.
4. šípek u růže a malvice u jabloně (jde o nepravé plody)
5. mochna, kuklík, apod.
6. exokarp (slupka), mezokarp (dužnina), endokarp (jádřínek, který uzavírá semena, u malvice a sklerenchymatická pecka, která uzavírá semeno, u peckovice)
7. tavolníkovité (měchýřek) – udatna (*Aruncus* sp.), tavolník (*Spiraea* sp.)
růžovité (souplodí nažek či peckovic) – mochna (*Potentilla* sp.), kuklík (*Geum* sp.), jahodník (*Fragaria* sp.), ostružiník (*Rubus* sp.), růže (*Rosa* sp.)
mandloňovité (peckovice) – meruňka obecná (*Prunus armeniaca*), broskvoň obecná (*Prunus persica*), třešeň (*Prunus* sp.), višěň (*Prunus cerasus*), slivoň obecná (*Prunus insititia*), trnka obecná (*Prunus spinosa*), mandloň obecná (*Prunus dulcis*)
jabloňové (malvice) – jabloň (*Malus* sp.), hrušeň (*Pyrus* sp.), jeřáb (*Sorbus* sp.), hloh (*Crataegus* sp.), skalník (*Cotoneaster* sp.)

Použitá literatura:

- Hadač E. et al. (1967): Praktická cvičení z botaniky. – SPN, Praha
- Kincl L., Kincl M. et Jakrllová J. (1994): Biologie rostlin pro 1. ročník gymnázií. – Fortuna, Praha.
- Kubát K., Kalina T., Kováč J., Kubátová D., Prach K. et Urban Z. (1998): Botanika. – Scientia, Praha.
- Kubát. K, Hrouda L., Chrtěk J., Kaplan Z., Kirschner J. et Štěpánek J. [eds.] (2002): Klíč ke květeně České republiky. – Academia, Praha.
- Münker B. (1998): Plané rostliny střední Evropy. – Ikar et Knižní klub, Praha.
- Rosypal S. et al. (1992): Fylogeneze, systém a biologie organismů. – SPN, Praha.